

merlemu gospodu, utegne mesca septembra tega leta dogotovljeno biti, in ta mesec bo potem veliki zbor štajarske kmetijske družbe, v katerem bodo volili novega predsednika.

Iz Koroškega. Iz Pliberga se piše, da nekaj časa sem sadno pa tudi drugo drevje neka bolezen napada, za katero usahnuje. Zraste namreč po deblih in vejah tenak rumen mah, kateri jih kakor skorja preprega in tako zaduší. Na lepi veliki pliberški planjavi je viditi cele verste večidel sadnega drevja tako bolnega. (Da je po krompirjevi, repni in tertni bolezní tudi sadno drevje na versto prišlo, na Krajnskem ni nobena novica, ker žalibog! že kake tri leta zapazujemo, da sadonosnice bolehajo; tudi popolnoma usahnelo jih je veliko).

Iz Ljubljane. V nedeljo ponoči po enajstih so presvitli Cesar na poti na Laško prišli v Ljubljano, kjer ga je zraven deželnih, duhovnih in vojaških načelnikov in pa mestnega odbora sprejela obila množica ljudstva s živimi klici „živio“, „vivat“ in „eljen“; po kratki pomudbi so se peljali naprej; s Cesarjem so bili fzm. baron Hes, generaladjutant grof Grüne, baron Kellner Köllensteinski in fml. baron Schlitter. — Z nadušeno besedo kliče Njih eksc. naš deželni poglavar tudi Krajnce, naj stopijo kot prostovoljci v cesarsko armado; današnji „Oglasnik“ naznanja ta „oklic“ od besede do besede. — Mestni magistrat je te dni oklical, da prejema vse armadi namenjene darove, tudi cufanje, povoje in platno, kakor jih dunajska družba v pomoč vojakom želi (poglej „Novičarja“ iz Dunaja).

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz bojišča na Laškem. O boju pri Montebelli je poslal fzm. grof Gyulai 23. maja obširnejši popis presvitlemu Cesarju in iz tega posnamemo o prvi večji bitvi sledeče: Grof Gyulai je ukazal 20. maja posilni ogled na desnem kraju Pada napraviti, ker je zvedil, da ima sovražnik namen, z veliko močjo čez Voghero proti Piačenci jo udariti. Zavaljo tega so šle v noči, med 19. in 20. maja tri brigade skozi PAVIO na zataborjeni most pri Vaccarizzi, kjer je že ena brigada bila. F. m. l. Urban, kateri je že pred kraj med Stradello, Vaccarizzo in Voghero dobro ogledal, je pritiskal tudi s poldrugo brigado k unim. Poveljnik te čete, f. m. l. grof Stadion, je začel 20. zjutraj njemu izročeno opravilo in ukazal proti poldnu sovražnika prijeti. F. m. l. Urban je spodil sovražnika iz Montebello in prišel v Genestrello, kjer se je terd boj unel; tudi tukaj so naši premagali. Pa kmalo se je narastlo število sovražnika tako, da so se mogli naši — junaško se bojevaje — do Montebello nazaj umakniti. Po kervavem boju in junaški brambí so pustili nazadnje naši to mesto sovražniku, kateri se je tu ustavil in se ni upal, cesarske še dalje zasledovati. Zvečer so prišli naši zopet nazaj, od kodar so šli zjutraj na ogled. Svoj namen so dosegli, dasiravno je bilo plačilo njih truda kervavo; pa podučili so sovražnika, da ga ne bo tako lahko stalo, se s cesarskimi meriti, kakor so si domišljevali. Vse čete, ktere so bile v boju, so se junaško obnašale, in grof Stadion je pohvalil posebno regimente pešcov: nadvojvoda Karl, Hes, Don Miguel, Rossbach, Culoz, Halterjeve huzarje in 3. batalijon lovcov. Grof Stadion je cenil število Francozov in Sardinov na 40,000, naših je bilo kakih 15,000. V tem boju so imeli naši 294 mertvih, 718 ranjenih, 283 jih je prišlo sovražniku v roke, pa je bilo 124 ranjenih med njimi. Presvitli cesar so se brez odloga zahvalili armadi za njih hrabrost. — Vradsko naznanilo francoškega generala Forey-a se ujema z unim f. z. m. Gyulai-a, in bilo je v boju 12 regimentov pešcov, več batalijonov lovcov in 1 regiment konjikov francozkih, potem 1 brigada in 1 regiment konjikov sardinskih. General Forey sam pravi, da je bilo 700 Francozov in Sardinov

ranjenih, koliko je bilo pa mertvih, še Francozje niso povedali. Da jih ni malo bilo, si more slednji misliti, kdor prevdari, da naznanjajo Francozi sami smert 1 generala in 3 polkovnikov. — Zastran glasovitega generala Garibaldi-ta piše „Oesterr. Correspondenz“, da je iz Vazeze s svojo četo naprej derl in v Como prišel; v celi okolici so bandera s laškimi tremi barvami vihrale. Garibaldi je razposlal Lombardom pismo, v katerem jih kliče v punt. Zuano je, da avstrijski f. m. l. Urban armado nabera, s katero se bode ustavil Garibaldi-tu. — Ker je sardinska armada s francozko popolnoma zedinjena, tudi sploh ne bomo od nje posebej govorili. Toliko pa pripovedujejo dopisovavci iz bojišča, da so cesarski huzarji in ulani že zdaj strah Sardincom in Francozom. — Nasledki vojske se že žalostno razodevajo na Sardinskem. Tako piše nekdo, da je okrog Alesandrije, dokler oko seže, vse drevje posekano; vse se je moglo sekiri podvreči, še celo hiše in pristave so poderli, ktere bi utegnile sovražniku zavetje biti. Avstrijske vjetnike so peljali v Marsilije. — Bolj važnih novic iz bojišča do danes nimamo.

Iz Dunaja. 6. dan t. m. se je v pripomoč naši armadi osnovala družba, kateri je ime: „patriotischer Hilfsverein während der Kriegsdauer“, to je „domoljubna pripomočnica za čas vojske“. Namen te družbe je nabirati milodare za vojskine potrebe ali v dnarji ali v drugih rečéh, ki se za armado potrebujejo, zlasti za ovezo ranjenih vojakov. V pismu od 15. maja preklicuje odbor napačno misel, da družba ta obsega samo Dunaj in doljno Avstrijo, ter pravi, da družba ta je namenjena vsem avstrijskim deželam in da glavni odbor dunajski želi le srednik biti med vsemi podružnicami v drugih deželah in posamnimi dobrotniki in pa med armado. Kdor v omenjeni namen armadi kaj daruje, pošlje svoj dar lahko družbi naravnost na Dunaj ali pa podružnici svojega kraja. Izmed tiste robe, ki se bo za ovezo ranjenih vojakov potrebovala, se najbolj želi tanko cufanje iz starega platna 4 do 6 pavcov dolgo in lepo podolgoma zloženo, — debelo cufanje tudi iz starega platna, katero pa utegne krajše biti in zmešano, — po pavcu, dva pavca in poltretji pavce široki platneni povoji; tudi flanelasti povoji 3 do 4 pavce široki in 3 do 6 vatlov dolgi se bojo radi vzeli, zraven vsega pa tudi po pol vatla ali cel vatel dolgi kosci novega ali starega platna. — Klic milodarne tukajšne družbe ni bil glas upijočega v puščavi, ker darovi v dnarji in drugih rečéh ji dotekajo obilno.

— Časnik „Presse“ piše, da se ponavljajo tiste dnarne zadrege, ktere so bile pred 10 leti zavaljo tega, da je nadavek srebra čedalje višje bil, cena papirnatega denarja pa padala; kupčija in obertnija peša in vse prihaja dražji. Dalje piše ravno ta časnik, da je 27. dan maja 120 centov srebra za derzavno kaso iz Štavnice (Šemnic) na Dunaj prišlo in se tukajšni banki izročilo; 26. maja je prišlo 204 cente krajcarjev tudi iz Štavnice na Dunaj.

— Danes so prišle ob veljavo na Laškem (v Lombardii) šestice, ktere so po novem dnarju 10 kr. vredne; po takem ne bo prihodnje majnkalo pri nas tega srebernega drobiža.

Iz Tersta 25. maja. Holandski parobrod, kateri je danes našo luko zapustil, da bi se v Rotterdam podal, je bil pred Benedkami od ene ondotnih francozkih vojnih ladij s strelom napaden, preiskan in potem v Terst nazaj poslan. — Iz Pole se je 21. maja pisalo, da so ondi francozke vojne ladije napovedane, da pa še niso tako blizo prišle, da bi se iz Pole moglo na-nje streljati. — Pisma od 27. maja pravijo, da je 8 angležkih ladij iz Zante se podalo na jadransko morje; 14 angležkih ladij je prišlo v Malto.

Iz zgornje Avstrije. Nadvojvoda Albreht je ogledoval pretečeni teden kardela cesarske armade, ktera je v zgornji Avstrii in na Solnograškem zbrana.

Iz Tirolskega. Zvedili smo, da se ima po dovoljenju cesarjevemu tirolski deželni zbor pomnožiti, pa tudi kardela deželnih strelcov za brambo dežele iznova ustanoviti.

Iz Horvaškega. Iz Zagreba. 26. maja je bil pogreb rajnega bana grofa Jelačića. Kako iskreno so Horvatje ljubili svojega bana, se je ta dan jasno pokazalo. Malo oči je bilo suhih, s hiš, memo katerih so merliča peljali, so visele černe bandera in kamor kolj se je človek ozrl, je vidil, da vse serčno obžaljuje smert rodoljuba. Ko je zvedila nadvojvodinja Zofija, da je ban umerl, je poslala gospej banici milovavno pismo; enako pismo so ji spisali horvaški in slavonski Izraeljci. Mestni odbor zagrebški je sklenil, rajnemu postaviti spomín na tergu po njem imenovanem.

Iz Lombardije in Beneškega. Povelje je bilo dano, do konca mesca maja vse orožje vojaški gosposki oddati; v Benedkah so čas za to do 5. junija podaljšali. Ko odločeni čas preteče, bo zadela ojstra kazen vsacega, kdor se zoper to povelje pregreši.

Iz Dalmacije. Iz Zadra. Poveljnik tukajšne terdnjave, g. m. Gabler, je oklical te dni to-le: „Ker bi se utegnulo primeriti, da bi sovražne ladije naše mesto zaperle, naj se vsaka družina in vsak prebivavec za tri mesce z živežem previdi“.

Iz Srbije. Iz Belega grada se piše teržaškemu časniku: Ravno zdaj ob devetih zjutraj se zoperstavlja množica avstrijskim parobrodom, ktere so si tukaj pristajališča iskale; pašetov brat je prišel in semunskim tesarjem poleg terdnjave turški svet odkazal za pristajališče. Danes ponoči je 300 turških vojakov v terdnjavo prišlo pomnožit tukajšno posadko. Jutri ima belgradska narodna straža začeti svoje vaje v orožju; kakor pravijo, bo Osman paša zoper to protestiral.

Iz Rusije. Bruselski časniki pišejo, da se ruska vlada ne bo zedinila s francozko in je zoper punt v Toskani, kateri, kakor se sliši, tudi angležki vladi ni po volji.

Iz Italije. Iz Genove. Do 16. maja je stopilo tukaj 87,000 Francozov na kopno, med temi je bilo 5000 konjikov. 27. maja so pričakovali perve večje oddelke konjikov, namreč dragonarjev, oklepnikov in gvidov. Po morji pribajajo Francozje neprenehoma, nekatere dni po 18,000.

— Iz Turina piše „Oss. bol.“, da je vse debelo gledalo algerske (afrikanske) strelce, Turkos imenovane, ko so v Genovi iz ladij stopali; popisuje jih tako-le: Podobni so pravim divjakom, obraz imajo kufrene barve, oči velike in uderte, nohte dolge in ojstre kakor kremplje; najbolj čudno pa je bilo to viditi, da je vsak vojak na svojem tornistru z vervico privezano žival imel, ki je popolnoma mački podobna in ktera je strašno huda; nekemu fantiču, ki jo je hotel božati, je gerdoba šavsnila v glavo in se mu s parklji in zobmi v lase zaderla; še le, ko je vojak zakričal nad njo, je fantiča spustila.

— Iz Napolitanskega. Po smerti kralja napolitanskega je nastopil vladarstvo sin njegov, kateri se še ni davno oženil s sestro avstrijske cesarice. Kraljeval bo pod imenom Franc II. Dosedaj je v kraljestvu vse mirno. Ko pa je kralj umerl, se je zbralo mnogo vojakov okolj Kaserte. Tudi v Napolu so bili vojaki pripravljani. Kraljevi sin je dal več ljudi zapreti, na ktere je sum letel, da se zoperstavljajo njegovemu nasledstvu.

— „Indep.“ piše, da ste francozka in angležka vlada sopet s to v diplomatično zvezo stopile; una pošlje Brenier-a, ta pa James Hudsona za poslanca tje; avstrijsko vlado bo namestoval baron Hübner.

— Iz Modene. Iz Modene se sliši, da je vojvoda modeneški, kteremu je sardinska vlada vojsko napovedala, se iz Reggio v Brescello blizo lombardske meje umaknil

in tako, ker ni mogel punta v Massi in Carari zadušiti, večji del svoje dežele sovražniku prepustil. Ker se Parma ne more dolgo deržati, bo sardinsko-francozka armada tukaj precej gladko pot dobila za daljne napade.

— Iz Rima. „Gazz. di Ven.“ piše, da je v Rimu vse pokojno, pa tajiti se ne dá, da je mesto v oblasti Francozov, in da bo moglo tako plesati, kakor mu bodo Francozje godli.

Iz Nemškega. Od 22. maja so avstrijski vojaki na poti skozi nemške dežele v zvezne terdnjave Ulm, Mainz in Radstatt; marširali so skozi Lipsiko, Norimberg, Bamberg, Voigtland, Erlangen, Monakovo itd., povsod so jih prijazno sprejemali in s smodkami, pivom itd. gostili.

Iz Francozkega. Iz Pariza se sliši, da je cesar nevoljen, da so ga generali prezgodaj na Sardinsko poklicali, ker armade niso še tako z vsem takrat za vojsko pripravljene bile, ko je on tje prišel; v Parizu pa bi bil imel še marsiktero opravilo, zlasti v zadevah z drugimi vladami, ktere imajo v sedanjih vojskinih homatijah veljavno besedo.

— Ker se Napoleon rad po vražah ravna, mislijo nekteri, da se ne bo pred podal v kak velik boj, kakor blizo 14. junija, ktereга dné je leta 1800 njegov stric Napoleon I. pri Marengi Avstrijance in Sardince slavno premagal. Kako zlo je Napoleon vražam udan, se vidi iz tega, da nosi na persih vedno škapulir, ktereга je poslal Harunal Rašid pred več ko 1000 leti cesarju Karlu Velkemu. Ta škapulir je bil uzet leta 1812 iz rake nemških cesarjev v Porečju (Aachen).

— „Moniteur“ razglašá iz Alesandrije od 28. maja: Cesar Napoleon je v tolažbo hudih nadlog, ki jih vojska prizadeva, ukazal, naj se vsi ranjeni vojaki, brez navadne zamene, če njih rane vožnjo pripusté, avstrijski armadi nazaj dajo.

— „Independ.“ piše iz Pariza, da je vsa armada, ki ima na Laško iti, že iz Francozkega odrinila. — Cesarica je kot začasna vladarica podpisala ukaz zastran naprave izhodnje armade, ktera se ima na Rajn podati; sostavljena je ta armada že iz 8 divizij pešcov, še družih 6 se bo kmali napravilo.

Iz Angležkega. Iz Londona. Pred nekimi dnevi je Košut tukaj napravil velik zbor (Meeting), v kterem je po svoji navadi veliko govoril o narodni svobodnosti in Angležem si dokazati prizadeval, naj ne potegnejo z nobeno stranjo in ostanejo popolnoma neutralni. Košut je bil pred nekimi tedni v Parizu in pri cesarju Napoleonu.

— „Morn. Herald“ piše iz Turina gledé bitve pri Montebelli, da ste mogle obe armadi se učiti, čislati se. Avstrijanci in Francozi so pokazali, da se znajo bojevati. V začetku je bilo Avstrijancov po številu več, nazadnje je bilo pa Francozov veliko veliko več.

Darovi za Vodnikov spominek:

Gosp. fajmošter Fr. Simonič pri sv. Križu nad Marburgom	1 fl. k. dn.
„ kaplan Trampuš v Jarenini	1 „ „ „
„ gimnazijski učenec Košir v Gradcu	30 kr. k. dn.
„ G. Dom. Čolnik, posestnik v Dervanji	1 „ „ „

 Današnjemu listu je priložen obraz laškega bojišča s sosednimi deželami; napraviti smo ga dali zato, da tistim naših bravcov vstrežemo, kateri vojskine prigodbe berejo, da bi vidili, kje je ta ali uni kraj vojske. Kdor želi ta zemljovid še posebej dobiti, ga dobí v zalogi „Novic“ (Blaznikovi tiskarnici) za 20 novih kraje. Meje vseh posamnih dežel so na teh posebnih iztisih s barvami razločene.